

7. Ильин Е.П. Психология индивидуальных различий / Е.П. Ильин. – СПб.: Питер, 2004. – 701 с.
8. Лищук И.В. Проблемы совершенствования учебного процесса в высшей школе / И. В. Лищук // Преподаватель в условиях модернизации образования в странах Балтийского региона. – Калининград, 2004. – С. 255–257.
9. Мамадалиев К.Р. Инновационные технологии в обучении / К.Р. Мамадалиев // Молодой ученый. – № 11. – 2012. – С. 450–452.
10. Шейко А. О. Чинники психологічної стійкості осіб юнацького віку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://C:/Users/Admin/Downloads/Nvmdups_2013_2_11_64%20\(2\).pdf](http://C:/Users/Admin/Downloads/Nvmdups_2013_2_11_64%20(2).pdf)

References

1. Abramova, H.S. (2005). *Vozrastnaya psykholohyya [Age-related psychology]*. Moscow: Academic Project. Alma Mater.
2. Arustamova, Э. А. (2009). *Bezopasnost' zhyznedeyatel'nosti [Life Safety]*. Kiev: Center for Educational Literature.
3. Arshynova, V.V. (2007). *Psykholohycheskaya ustoychyvost' kak faktor formirovaniya antynarkotycheskoy ustanovky v razvytyi lychnosti [Psychological stability as a factor in the formation of anti-drug setting in the development of personality]*. (Abstract dissertation, candidate of psychological sciences). Moscow.
4. Bodrov, V.A. (2009). *Professyonal'noe utomlenye: fundamental'nye y prykladne problemy [Professional fatigue: fundamental and applied problems]*. Moscow: Institute psychologists RAN.
5. Vasylychenko, H. S. (2009). *Upravlenye stressom [Stress management]*. St. Petersburg: Peter.
6. Vasylyuk, F.E. (1984). *Psykholohyya perezhyvaniya. Analiz krytycheskykh sytuatsyy [Psychology of experience. Analysis of critical situations]*. Moscow: Moscow University Press.
7. Yl'yn, E.P. (2004). *Psykholohyya yndyvyydual'nykh razlychyuy [Psychology of individual differences]*. St. Petersburg: Peter.
8. Lyshchuk, Y.V. (2004). Problemy sovershenstvovaniya uchenogo protsessa v vysshey shkole [Problems of improving the academic process in higher school]. In Y.V. Lyshchuk, *Teacher in the context of modernization of education in the Baltic region* (pp. 255–257). Kaliningrad.
9. Mamadalyev, K.R. (2012). Ynnovatsyonnye tekhnolohyy v obuchenyy [Innovative learning technologies]. *Young scientist*, 11, 450–452.
10. Sheyko, A. O. *Chynnyky psykholohichnoyi stiykosti osib yunats'koho viku [Factors of psychological stability of persons of juvenile age]*. Taken from [http://C:/Users/Admin/Downloads/Nvmdups_2013_2_11_64%20\(2\).pdf](http://C:/Users/Admin/Downloads/Nvmdups_2013_2_11_64%20(2).pdf)

УДК 373.2.016.091.33:159.954:74

DOI: 10.31339/2617-0833-2018-2(25)-134-138

РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ У ДОШКІЛЬНИКІВ В ПРОЦЕСІ МАЛЮВАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИМИ ТЕХНІКАМИ

Микуліна А. К.

THE DEVELOPMENT OF CREATION OF PRESCHOOL CHILDREN IN THE PROCESS OF DRAWING WITH NON-TRADITIONAL TECHNIQUES

Mykulina Antonina

В статті розкриваються особливості розвитку творчості у дітей дошкільного віку в процесі малювання нетрадиційними техніками. Також визначені умови, які сприяють

успішному розвитку дитячої художньої творчості у малюванні, розкриті основні завдання, зміст, методи і прийоми навчання дітей малюванню нетрадиційними техніками. Зроблено висновок щодо впливу нетрадиційних підходів та нетрадиційних технік малювання на розвиток творчості у дошкільників.

Ключові слова: творчість, малювання, нетрадиційність, нетрадиційні техніки, матеріали для малювання.

The article has revealed the peculiarities of the development of creativity in preschool children in the process of drawing by non-traditional techniques.

Also the author has defined conditions for the successful development of children's art in preschoolers, revealed the main tasks and methods of teaching children drawing with non-traditional techniques.

For development of creativity in preschoolers the author has suggested to use non-traditional drawing techniques which are quite simple in technical terms, children easily assimilate them and receive satisfaction from the results. They also provide children with unique opportunities for experimentation, the search for images, courageous incarnations on paper of unusual fantasy, impressions, and thoughts.

Drawing lessons with non-traditional techniques can start with kids of 2-3 years old. Their availability is determined by the age-old characteristics of preschoolers. Drawing children feel independent; they know the secrets of composition, color, research solace, creative excitement.

The author of the article has made a conclusion about the influence of non-traditional techniques to the development of children's creativity

Key words: Creativity, drawing, non-traditional, non-traditional techniques, drawing materials.

На сучасному етапі розвитку освіти в Україні виняткового значення набуває питання становлення творчої особистості, вивільнення та розвиток її здібностей, організації навчально-виховного процесу, який вирішував би питання творчості як важливого компонента розвитку особистості.

Образотворча діяльність має великі можливості для естетичного і творчого розвитку дитини. Основними компонентами творчого процесу є прояви дошкільником оригінального, інтуїтивного, непередбачуваного, мимовільного, неусвідомлюваного, імпульсивного. Проблемою розвитку дитячої образотворчої творчості займалися О. В. Бакушинський, Д. Б. Богоявленська, Л. А. Венгер, Н. А. Ветлугина, Т. Г. Казакова, Т. С. Комарова, А. В. Різдяна, Л. М. Шудьга та інші.

Найкраще творчі здібності проявляються в процесі малювання. Заняття з малювання повинні стати зустріччю з прекрасним: природою, людиною, світом мистецтва [3]. У процесі малювання у дитини удосконалюється спостережливість, естетичне сприйняття, художній смак, творчі здібності, вміння доступними засобами самостійно створювати красиве. Малюючи, дитина розвиває певні здібності: зорову оцінку форми, орієнтування у просторі, почуття кольору. Розвиваються також спеціальні вміння і навички: координація очей та володіння кистю руки [2].

Метою статті є розкриття особливостей розвитку творчості у дітей дошкільного віку під час малювання нетрадиційними техніками.

Досвід показує, що одна з найбільш важливих умов успішного розвитку дитячої художньої творчості – різноманітність і варіативність роботи з дітьми на заняттях. Новизна обстановки, незвичайний початок роботи, красиві і різноманітні матеріали, цікаві для дітей завдання, що не повторюються, можливість вибору і ще багато інших чинників, – ось що допомагає не допустити в дитячу образотворчу діяльність одноманітність і нудьгу, забезпечує жвавість і безпосередність дитячого сприйняття і діяльності. Важливо, щоб всякий раз вихователь створював нову ситуацію так, щоб діти, з одного боку, могли

застосувати засвоєні раніше знання, навички, уміння, з іншої – шукали нові рішення, творчі підходи. Саме це викликає у дитини позитивні емоції, радісне здивування, бажання творчо працювати.

Для того, щоб діти відчували красу, необхідно перетворити заняття з малювання в милування і залучити до цього усі органи чуття. Рівень глибокого чуттєвого сприйняття допоможе формувати художньо-образне мислення та творчі здібності у дошкільників [3].

Створення творчої атмосфери залежить від бажання і уміння дорослого створювати умови для розвитку дитячої творчості. Якщо сам педагог не любить малювати, творити – дітям буде складно чомусь у нього навчитися.

Малювання не терплять шаблону, стереотипності, раз і назавжди встановлених правил, а тим часом на практиці ми часто стикаємося саме з таким положенням.

Щоб у дітей не створювалося шаблону різноманітними повинні бути форма, колір, і фактура паперу, оскільки це також впливає на виразність малюнків і ставить дітей перед необхідністю підбирати матеріали для малювання, обдумати колорит майбутнього творіння, а не чекати готового рішення [2]. Більше різноманітності слід вносити і в організацію занять: діти можуть малювати сидячи за окремими столами (мольбертами), за складеними разом столами по два і більше; сидіти або працювати, стоячи у столів, розташованих в один ряд, у мольбертів. Важливо, щоб організація заняття відповідала його змісту, щоб дітям було зручно працювати.

Чим різноманітніше будуть умови, в яких протікає образотворча діяльність, зміст, форми, методи і прийоми роботи з дітьми, а також матеріали, з якими вони працюють, тим інтенсивніше стануть розвиватися дитячі творчі здібності.

Творчість не може існувати під тиском і насильством. Вона повинна бути вільною, яскравою і неповторною. Нестандартні підходи до організації образотворчої діяльності дивують і захоплюють дітей, тим самим, викликаючи прагнення займатися такою цікавою справою.

Важливо також для розвитку творчості у дошкільників використовувати нетрадиційні техніки малювання. На протигагу традиційності, нетрадиційність дає можливість відійти від стереотипів, надати дитині максимальну свободу в її образотворенні. Нетрадиційні техніки досить прості в технічному плані, діти легко їх засвоюють і отримують задоволення від результатів. Вони також дають дітям унікальні можливості для експериментування, пошуків образів, сміливих втілень на папері незвичайних фантазій, вражень, думок [1].

Нетрадиційні техніки малювання відкривають широкі можливості для розвитку уяви і творчих здібностей дітей, вони описані в мистецькій і методичній літературі, в Інтернеті.

В основу досвіду використання нетрадиційних технік покладена ідея навчання без примусу, заснована на досягненні успіху, на переживанні радості світу, на щирому інтересі дошкільника у виконанні творчого завдання з використанням нетрадиційних технік. Такі завдання ставлять дитину в позицію «творця» активує і направляє думки дітей, впритул підводить до межі, за якою може розпочатися зародження власних художніх задумів [3].

Оволодіння дітьми нетрадиційними художніми техніками розв'язує наступні завдання:

- 1) розвивати позитивний емоційний інтерес до діяльності і результатів малювання;
- 2) викликати захоплення інструментом (квачик, штамп, зубна щітка тощо) та матеріалами для зображення (фарби, пластилін);
- 3) відпрацювати вміння і навички роботи в обмеженому певними рамками полі діяльності.

Робота з дітьми передбачає цілий комплекс заходів з використанням різних форм і методів. Проводилася робота у вигляді занять малими групами або як спільна діяльність дорослого з дошкільням.

Малювання нетрадиційними техніками вимагає суттєві зміни у методиці роботи з дітьми. У ній вдало повинні поєднувались творчі завдання різної складності, технічні хвилинки, ігри та вправи художнього змісту, художнє експериментування. Від заняття до заняття діти здобувають унікальний досвід творчої самореалізації, вони досліджують, фантазують, поєднують знайомі елементи в нові комбінування, почувають себе до певної міри чаклунами та творцями.

Знайомство дітей з нетрадиційними прийомами малювання – процес тривалий. Відчутних результатів у малюванні можна досягти лише систематичною, послідовною роботою, і ця робота проходила у всіх видах дитячої діяльності: на заняттях, в іграх, у праці [1].

Нетрадиційні матеріали й засоби зображення: пробки, зубні щітки; листя дерев, квітів, трави; овочеві штампи й печатки; пористі губки цікаві дітям як гра з невідомим. Це й займає їх, і втягує у творчий процес. Під час малювання пальцями рук дитина одержує незвичайно почуттєву насолоду при тактильних контактах з фарбою, папером, водою.

До нетрадиційних технік належить малювання: долонями, пальцями, ватними паличками, зубочистками, поролоном, малювання нитками, кляксографія тощо [1].

Заняття з малювання засобами нетрадиційних технік може розпочинатися з малюками від 2-3 років. Малюючи діти відчувають себе незалежними, пізнають таємниці композиції, кольору, дослідницьку втіху, творче збудження.

Доступність використання нетрадиційних технік визначається віковими особливостями дошкільнят. Тому, починати роботу потрібно з молодшого віку з таких технік, як малювання пальчиками, долонькою, відбитки печатками з картоплі, тичкування жорстким напівсухим пензлем.

Дітей середнього дошкільного віку можна знайомити з більш складними техніками: друкування поролоном, пробками; малювання зубною щіткою; малювання восковими крейдами + акварель, малювання свічкою + акварель; відбитки листям; малювання ватними паличками.

Старші діти можуть малювати іншими техніками, які не менш цікаві. Малювати можна абсолютно всім, що є під рукою – листям з дерева, звичайними целофановими кульками, зубочистками, ватними паличками.

В старшому дошкільному віці діти можуть освоїти ще більш складні техніки: малювання мотузочками; малювання по сирому паперу; гратаж; малювання вугіллям, малювання піском, мильними бульбашками, зім'ятим папером; набризк; кляксографія з трубочкою; монотипія пейзажна; друк за трафаретом; монотипія предметна; кляксографія звичайна; пластілінографія.

Кожна з цих технік – це маленька гра. Їх використання дозволяє дітям відчувати себе розкутість.

Оригінальне малювання розкриває творчі можливості дитини, дозволяє відчути фарби, їхній характер і настрій. І зовсім не страшно, якщо ваш маленький художник забрудниться, головне – щоб він одержував задоволення від спілкування з фарбами й радувався результатам своєї праці [2].

Отже, щоб творчість дітей була більш продуктивною і цікавою, приносила їм багато задоволення, педагоги мають створювати радісну, спокійну атмосферу самодіяльності, яка сприятиме проявам дитячої свободи і розкутості в малюванні. Нетрадиційне малювання розкриває креативні можливості дитини, дозволяє відчути фарби, їх характер і настрій. Освоєння нетрадиційних технік малювання дозволяє наповнити заняття позитивними емоціями, зробити кожне заняття святом. Нетрадиційні техніки малювання розвивають у дітей логічне і абстрактне мислення, фантазію, спостережливість, увагу і впевненість у собі.

Введення в навчальний процес в роботі з дошкільниками нетрадиційних технік малювання допоможуть виховати покоління, яке буде всесторонньо розвиненим і естетично обізнаним та креативним.

Список використаних джерел

1. Демчик М. Нетрадиційні техніки / М. Демчик // Палітра педагога. – 2001. – №3. – С. 14-18.
2. Микуліна А. К. Особливості розвитку творчості у дітей дошкільного віку / А.К. Микуліна // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»: збірник наукових праць / ред. кол.: Товканець Г.В. (гол. ред.) та ін. – Мукачево : Видавництво МДУ, 2016. – Випуск 1 (3). – С. 192-196.
3. Шульга Л. Розвиток творчих здібностей дітей середнього дошкільного віку (на заняттях з малювання) / Л. Шульга – Запоріжжя, 2001. – 40 с.

References

1. Demchyk, M., 2001. Netradytsiini tekhniky [Nontraditional techniques]. *Teacher's palette*, 3, pp. 14-18.
2. Mykulina, A. K., 2016. Osoblyvosti rozvytku tvorchosti u ditey doshkil'noho viku [Features of development of creativity in children of preschool age]. *Scientific herald of Mukachevo State University. Series "Pedagogy and Psychology"*, 1(3), pp. 192-196.
3. Shul'ha L., 2001. *Rozvytok tvorchykh zdibnostey ditey seredn'oho doshkil'noho viku (na zanyattyakh z malyuvannya [Development of creative abilities of children of middle preschool age (in drawing lessons)]*. Zaporizhzhia.

УДК 316.7: 32(477:4)

EURÓPA RULTURÁLIS POLKÍTİKÁJA

Movcsán K., Luzsánska T., Derkács V., Kampó I.

КУЛЬТУРНА ПОЛІТИКА ЄВРОПИ

Мовчан К., Лужанська Т.Ю., Деркач В.Ю., Кампо І.О.

CULTURAL POLITICS OF EUROPE

Movcsan Kateryna, Luzhanskaya Tetiana, Derkach Victoria, Kampo Ilda

Актуальність теми дослідження обумовлена комплексним підходом до оцінки становлення та розвитку культурної політики країн Європи, у тому числі України. Культурний процес у кожній країні набуває особливого значення з точки зору іміджу країни, зростання регіональної та локальної культурної ідентичності регіонів. Забезпеченню розвитку та популяризації культурних цінностей сприятиме удосконалення організаційного, правового, економічного та інформаційного механізмів державного регулювання охороною культурної спадщини за пріоритетними напрямками. Метою дослідження є сформулювати цілісний підхід до питань оцінки культурної політики країн Європи. Для отримання результатів дослідження використано такі методи: історичний, аналізу та синтезу, абстрактно-логічний, аналітичний та інші. Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій свідчить, що проблеми збереження та популяризації історико-культурної спадщини та пам'яток архітектури перебувають у полі зору багатьох науковців. У Європейських країнах існують різні моделі здійснення культурної політики, у межах яких кожна держава має свої особливості формування та реалізації стратегії політики та державного управління щодо об'єктів культурної спадщини, які потребують збереження та захисту. Система державно-приватного партнерства в галузі збереження культурної спадщини на умовах концесії дає значний позитивний результат. Одна з основних сучасних тенденцій із збереження культурної спадщини є превентивна консервація. Однією з умов інтеграції України до європейського та світового співтовариства є забезпечення

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>